



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULVAHİT YAVUZ VE MUNİRE YAVUZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/10588)

Karar Tarihi: 15/6/2016

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Nuri NECİPOĞLU
Hasan Tahsin GÖKCAN
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör Yrd. : Halil İbrahim DURSUN
Başvurucular : 1. Abdulvahit YAVUZ
2. Munire YAVUZ
Vekili : Av. Nezahat PAŞA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, hükümlü olarak bulunan ceza infaz kurumunda ası suretiyle ölüm olayının gerçekleşmesi ve bu ölüm olayına ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 24/6/2014 tarihinde İzmir 12. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca 23/6/2015 tarihinde, başvuru sahiplerinin adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.

4. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca 23/6/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından 23/12/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 5/2/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

7. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 15/2/2016 tarihinde başvuru sahiplerine tebliğ edilmiştir. Başvuru sahipleri, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarını 29/2/2016 tarihinde ibraz etmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim

Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucular, Giresun E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) hükümlü iken 12/12/2013 tarihinde yaşamını yitiren 1983 doğumlu Hasan Yavuz'un anne ve babasıdır.

10. Anılan Ceza İnfaz Kurumunda çeşitli suçlardan 52 yıl 42 ay 57 gün kesinleşmiş hapis cezasını infaz etmekte olan başvuruçuların oğlu Hasan Yavuz, infaz koruma memurlarınca 12/12/2013 tarihinde sabah saat 07.45 sıralarında sayım amacı ile yapılan denetim sırasında müşahede (2) kısmında 4 numaralı odada ayakkabı bağcığı ile duş başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunmuştur.

1. Hasan Yavuz'un Ölümü Üzerine Başlatılan İlk Ceza Soruşturması Süreci

11. Ölüm olayı ile ilgili olarak Giresun Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma başlatılmıştır. Başlatılan soruşturma kapsamında öncelikle olay yeri incelemesi ile ölü muayenesi işlemleri yapılmış, akabinde ise Hasan Yavuz'un cesedi üzerinde klasik otopsi işlemi yapılmasına karar verilmiştir.

12. Klasik otopsi işlemi sonucu hazırlanan 9/1/2014 tarihli otopsi raporunun sonuç kısmında aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

"1- Kimyasal incelemede kanda 4,95 ng/mL "Sertraline" ve 787 ng/ml "Naproksen" ilaç etken maddesi saptandığı, öldürücü dozda olmadıklarını,

2- Kimyasal analizlerde Kimya İhtisas Dairesi sistematüğinde aranabilen başkaca toksik madde ve alkol tespit edilmediğini,

3- Adli tahkikatın ileriki aşamalarında lüzumu halinde DNA tetkikinde kullanılmak üzere FTA kartına damlatılmış kan örneğinin savcılığınıza daha önceden gönderildiğini,

4- Otopsi esnasında alınan anal sürüntü örneğinde spermatozoide rastlanmadığını,

5- Tiroid solda ve iç yüzde yumuşak dokularda ekimoz, asfistik kanama, solda yumuşak dokularda ekimoz ve hematoma saptandığı, kişinin ölümünün asi sonucu meydana gelmiş olduğunu bildirir tıbbi kanaat raporudur."

13. Giresun Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturma sonucunda 28/1/2014 tarihli ve 2013/7344, K.2014/328 Sor. sayılı karar ile kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın gerekçesi şöyledir:

"Yapılan tahkikat neticesinde, maktulün kalmakta olduğu müşahede koğuşunun tuvalet bölümünde bulunan duş fiskelesine ayakkabı bağlarıyla yapmış olduğu iple asılı olğunun görüldüğü, maktulün asılı olduğu bölmenin sadece bir kişinin sığabileceği büyüklükte olduğu, maktulün odasında herhangi bir dağınıklık yada zorlama izinin olmadığı, maktulün asılı bulunduğu bölümü ayıran ve asılı bulunduğu haliyle omuz hizasına gelen ve yanbaşında bulunan duvar üzerindeki mevcut tabak ve meyvelerin dahi dağılmamış olduğu gözönüne alındığında maktulün zorla asıldığına dair herhangi bir iz, emare ve delilin olmadığı, maktulün yapılan ölü muayene tutanağında vücudunun birçok bölgesinde çok sayıda jilet izinin mevcut olduğu, maktulün intihara eğilimli olduğu ve daha öncede birçok intihar girişiminin bulunduğu, maktulün olay tarihinden 1 hafta önce bileklerini kesmek suretiyle intihar etmeye çalıştığı ve görevli memurların gelmesi üzerine bileklerine dikiş atıldığı, maktulün psikolojik rahatsızlığı nedeniyle antidepressan ilaçlar kullandığını anlaşıldığı,

Açıklanan tüm bu nedenler gözönüne alındığında, maktulün ölümünün kendisini asmak suretiyle intihar sonucu meydana geldiği, olayda soruşturma yürütülmesini gerektirecek herhangi bir suç unsuru bulunmadığı anlaşılmakla (...) kovuşturmayaya yer olmadığına (...) karar verilmiştir."

14. Başvurucuların anılan karara yaptığı itiraz, Ordu Ağır Ceza Mahkemesinin 10/4/2014 tarihli ve 2014/628 Değişik İş sayılı kararıyla reddedilmiştir.

15. Anılan karar 6/6/2014 tarihinde başvurucuların vekiline tebliğ edilmiştir.

16. Başvurucular 24/6/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. Bireysel Başvuru Yapılmasından Sonra Başvurucuların Giresun Cumhuriyet Başsavcılığına Sunduğu Yeni Bir Dilekçe Üzerine Başlatılan Ceza Soruşturması ve Kovuşturması Süreci

17. Başvurucular 24/6/2014 tarihinde Giresun Cumhuriyet Başsavcılığına yeni bir dilekçe sunmuştur. Başvurucular 24/6/2014 tarihli dilekçede özetle Giresun Cumhuriyet Başsavcılığının 2013/7344 sayılı soruşturma dosyasında ölümün intihar eyleminden mi yoksa öldürme eyleminden mi kaynaklandığı hususlarında araştırmalar yapıldığını, diğer hususlar yönünden bir araştırma yapılmadığını, Hasan Yavuz'un ölmeden kısa bir süre önce kendileri ile yaptığı telefon görüşmesinde kendisinin tehdit edildiğinden ve öldürüleceğinden bahsettiğini, Hasan Yavuz'un epilepsi nöbetleri geçirdiğinin kayıtlarda mevcut olduğunu, epilepsi nöbeti geçiren ve daha önceden intihar girişiminde bulunan bir kişinin hücrede veya müşahade odasında tutulmasının hatalı olduğunu, oğulları hakkında "Hücrede kalabilir." raporu veren doktorun kusurlu olduğunu, bağcıklı ayakkabının Ceza İnfaz Kurumunda bulundurulmasının yeterli denetimin yapılmadığı anlamına geldiğini, oğullarının bir sağlık kuruluşuna yatırılarak psikolojik destek alması hâlinde intihar eğiliminden vazgeçebileceğini, Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin oğullarının yaşamının korunması için hiçbir önlem almadığını belirterek sorumlu kişiler hakkında kamu davası açılması talebinde bulunmuştur.

18. Giresun Cumhuriyet Başsavcılığı; Ceza İnfaz Kurumu Birinci Müdürünün, Ceza İnfaz Kurumu İkinci Müdürünün ve başvurucuların oğlu hakkında "Hücrede kalabilir." raporu veren doktorun eylemlerinin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Görevi kötüye kullanma*" başlıklı 257. maddesi kapsamına girdiği gerekçesiyle anılan kişiler hakkında 6/2/2015 tarihli bir iddianame hazırlamıştır. Giresun 3. Asliye Ceza Mahkemesi iddianamenin kabulüne ve anılan kişiler hakkında kovuşturmaya başlanmasına karar vermiştir.

19. Giresun 3. Asliye Ceza Mahkemesi 29/6/2015 tarihli ve E.2015/232, K.2015/1097 sayılı karar ile sanıkların üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle haklarında beraat kararı vermiştir.

20. Anılan karar başvurucular tarafından temyiz edilmiştir. Dava, Yargıtay önünde derdesttir.

3. İdari Yargıda Açılan Tam Yargı Davası Süreci

21. Başvurucular, oğullarının ölümünde idarenin hizmet kusurunun bulunduğundan bahisle 9/6/2014 tarihinde Ordu İdare Mahkemesi nezdinde Bakanlık aleyhine tam yargı davası açmıştır.

22. Ordu İdare Mahkemesi 4/9/2015 tarihli ve E.2014/775, K.2015/1236 sayılı karar ile olayın meydana gelmesinde idarenin hizmet kusurunun bulunduğu kanaatine vararak davanın kısmen kabulüne ve başvuruculara toplam 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

23. Anılan karar taraflarca temyiz edilmiştir. Dava, Danıştay önünde derdesttir.

B. İlgili Hukuk

24. 5237 sayılı Kanun'un "*Kasten öldürme*" başlıklı 81. maddesi şöyledir:

"Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

25. 5237 sayılı Kanun'un "Taksirle öldürme" başlıklı 85. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

" Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

26. 5237 sayılı Kanun'un "İntihara yönlendirme" başlıklı 84. maddesi şöyledir:

"Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar."

27. 5237 sayılı Kanun'un "Görevi kötüye kullanma" başlıklı 257. maddesi şöyledir:

"Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmaktan ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

28. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması" başlıklı 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir."

29. Haksız fiillerden doğan borç ilişkilerini düzenleyen 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Sorumluluk" başlıklı 49. maddesi şöyledir:

"Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür."

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür."

30. 6098 sayılı Kanun'un haksız fiillerden doğan borç ilişkilerinin ceza hukuku ile ilişkisini düzenleyen 74. maddesi şöyledir:

"Hâkim, zarar verenin kusurunun olup olmadığı, ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığı hakkında karar verirken, ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleriyle bağlı olmadığı gibi, ceza hâkimi tarafından verilen beraat kararıyla da bağlı değildir. Aynı şekilde, ceza hâkiminin kusurun değerlendirilmesine ve zararın belirlenmesine ilişkin kararı da, hukuk hâkimini bağlamaz."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

31. Mahkemenin 15/6/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

32. Başvurucular;

i. Oğulları Hasan Yavuz'un hükümlü olarak bulunduğu Giresun E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun müşahede odasında bulunan duş başlığına boynundan asılı vaziyette ölü olarak bulunduğunu, Hasan Yavuz'un ölmeden kısa bir süre önce kendileri ile yaptığı telefon görüşmesinde tehdit edildiğinden ve öldürüleceğinden bahsettiğini, oğullarının öldürülmüş olabileceğini, devletin ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülerin can güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğunu, tutuklu ve hükümlülerin yaşamlarının kendi eylemlerine karşı da korunması gerektiğini, ölüm olayından beş gün önce intihar girişiminde bulunarak bileklerini kesen oğullarının psikolojik sorunları olduğunun idarece bilindiğini, epilepsi nöbeti geçiren ve daha önceden intihar girişiminde bulunan bir kişinin hücrede veya müşahede odasında tutulmasının hatalı olduğunu, oğulları hakkında "Hücrede kalabilir." raporu veren doktorun kusurlu olduğunu, bağcıklı ayakkabının Ceza İnfaz Kurumunda bulundurulmasının yeterli denetimin yapılmadığı anlamına geldiğini, oğullarının bir sağlık kuruluşuna yatırılarak psikolojik destek alması hâlinde intihar eğiliminden vazgeçebileceğini, Ceza İnfaz Kurumu yönetiminin oğullarının yaşamının korunması için hiçbir önlem almadığını belirterek yaşam hakkının ve işkence yasağının maddi boyutunun,

ii. Ölüm olayından sonra soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının Ceza İnfaz Kurumunu denetlemekten sorumlu olan Cumhuriyet savcısı olduğunu, bu nedenle etkili ve bağımsız bir soruşturma yürütülmediğini, mevcut olan tıbbi verilerin dikkate alınmadığını, hekimlerin dinlenmediğini, sadece iki kişinin tanık olarak dinlendiğini, güvenlik kameralarının incelenmediğini, maktulün kıyafetleri üzerinde DNA testi yapılmadığını, kendilerinin ifadelerinin alınmadığını ve kendilerine delil sunma imkânı tanınmadığını belirterek yaşam hakkının ve işkence yasağının usul boyutunun,

iii. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı yapılan itirazı inceleyen Mahkemenin duruşma açmadığını, kendilerini dinlemediğini, Savcılıktan alınan mütalaanın taraflarına tebliğ edilmediğini ve mütalaaya beyanda bulunma hakkının tanınmadığını belirterek itiraz merciinin etkin ve tarafsız olmaması nedeniyle iki dereceli yargılanma hakkının,

iv. Soruşturma aşamasında duruşma açılmadığından tanıkları sorgulamalarının engellendiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; ihlalin tespitinin yanı sıra Hükümeti gerekli yasal tedbirleri almaya davet eden ve yol gösterir nitelikte olan bir karar verilmesi ve taraflarına tazminat ödenmesi taleplerinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

33. Anayasa Mahkemesi olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvuru formu ve ekleri bir bütün olarak incelendiğinde başvurucuların "adil yargılanma hakkı" ve "iki dereceli yargılanma hakkı" ile "işkence ve kötü muamele yasağı" bağlamında ileri sürdüğü iddiaları, Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi ve usule ilişkin boyutu ile ilgili görülerek bu iddiaların tamamının yaşam hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

34. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

35. Bakanlık görüşünde kabul edilebilirlik incelemesi ile ilgili olarak başvurunun yaşam hakkı kapsamında incelenmesinin Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına uygun olacağı, yaşam hakkı kapsamında "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmediği, yaşam hakkına yönelik ihlal iddialarının kasıtlı bir eylem ile gerçekleştirilmediği durumlarda mağdurlara hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasının yeterli olabileceği, bireysel başvurunun son ve olağanüstü bir çare olduğu, temel hak ihlallerini öncelikle idari makamların ve derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

36. Bakanlık görüşünde, somut olayla ilgili olarak başvuru Giresun Cumhuriyet Başsavcılığının 2013/7344 Soruşturma sayılı dosyasında verilen kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin karar üzerine bireysel başvuruda bulunduğu oysa başvuru tarafından 24/6/2014 tarihinde Giresun Cumhuriyet Başsavcılığına yeniden şikâyet dilekçesi sunulduğu ve bu ek şikâyet üzerine Ceza İnfaz Kurumu birinci ve ikinci müdürü ile hükümlüyü muayene eden Giresun Devlet Hastanesi psikiyatri uzmanı hakkında soruşturma başlatıldığı ve akabinde görevi ihmal suçundan iddianame düzenlenerek kamu davası açıldığı, Giresun 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 29/6/2015 tarihli kararı ile sanıkların beraatlerine karar verildiği, başvuru tarafından temyiz edilen kararın Yargıtay önünde derdest olduğu, başvuru tarafından ayrıca 13/6/2014 tarihinde Bakanlık aleyhine Ordu İdare Mahkemesi nezdinde tam yargı davası açıldığı, tam yargı davasının kısmen kabul edilerek başvuru toplam 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verildiği, temyiz edilen kararın Danıştay önünde derdest olduğu, anılan kararın kesinleşmesi hâlinde başvuru mağdur statüsünün ortadan kalkmasının değerlendirme konusu olabileceği, anılan hususların kabul edilebilirlik incelemesi bakımından gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

37. Başvuru Bakanlık görüşüne karşı sundukları 29/2/2016 tarihli dilekçelerinde başvurunun kabul edilebilirliği ile ilgili olarak özetle yerel Mahkemenin her nihai kararına karşı ayrı ayrı bireysel başvuru yapılmasının gerekli olduğunu, görevi ihmal suçu yönünden yapılan yargılama ile idareye karşı açılan tam yargı davasının devam ediyor olmasının bireysel başvuru yapmaya engel teşkil etmediğini, tam yargı davası sonucunda tazminat ödenmiş olmasının mağdur sıfatını ortadan kaldırmayacağını, ayrıca düzeltilemeyeceği kesin olan ihlal iddialarının iç hukukta ileri sürülmesinin bir zorunluluk arz etmediğini belirterek başvurularının kabul edilmesi talebinde bulunmuşlardır.

38. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"...Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

39. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuru hakkı*" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

40. Anılan Anayasa ve Kanun hükümlerine göre bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının anayasal ödevi olup bu ödevin ihmal

edilmesi nedeniyle ortaya çıkan hak ihlallerinin düzeltilmesi idari ve yargısal makamların görevidir. Bu nedenle temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemeleri önünde ileri sürülmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16).

41. Bu nedenle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca başvuru Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması, aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, § 17).

42. Bir ölüm olayına karıştığı ileri sürülen kişilerin hangi suçlardan soruşturmaya ve kovuşturmaya tabi tutulacaklarını belirleyecek olanlar, olayı ilk elden inceleyen soruşturma ve yargılama makamlarıdır. Bireylerin cezai sorumluluklarının kapsamının belirlenmesine yönelik hukuki sorunların incelenmesi kural olarak Anayasa Mahkemesinin yetkisi kapsamında olmayıp suçluların tespiti ve cezalandırılması derece mahkemelerin görev ve yetkisindedir (*Sadika Şeker*, B. No: 2013/1948, 23/1/2014, § 49).

43. Soruşturma yükümlülüğünün, sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olması, her soruşturmada sonuca ulaşılması veya mağdurların olaylarla ilgili beyanlarıyla bağdaşan bir sonuca varılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Ancak kural olarak soruşturma, olayın gerçekleştiği koşulların belirlenmesini ve iddiaların doğru olduğunun kanıtlanması hâlinde sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır (*Neriman Şan ve Niyazi Şan*, B. No: 2013/6801, 6/10/2015, § 53, benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Mikheyev/Rusya*, B. No: 77617/01, 26/1/2006, § 107).

44. Gerçekleşen bir ölüm olayının oluşumuna ilişkin delillerin değerlendirilmesi idari ve yargısal makamların ödevidir. Anayasa Mahkemesinin ancak başvuru konusu olayın gelişim şeklini anlayabilmek ve başvuru sahiplerinin, yakınlarının ölümünün tüm yönlerinin aydınlatılması noktasında soruşturma makamları ve derece mahkemeleri tarafından atılması gereken adımları nesnel bir şekilde değerlendirmek için olayın oluşum şeklini incelemesi gerekebilmektedir (*Rıfat Bakır ve diğerleri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015, § 68).

45. Bir soruşturma veya yargılama sürecinde kovuşturmaya yer olmadığı, beraat, mahkûmiyet veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarıyla farklı zamanlarda neticelenmiş aşamalar bulunması durumunda anılan aşamaların tek bir olay bazında farklı kişilerin sorumluluklarına yönelik olduğu gözetildiğinde soruşturmanın bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekebilecektir (*Süleyman Deveci*, B. No: 2013/3017, 16/12/2015, § 69).

46. Başvuru formu ve ekleri incelendiğinde başvuru sahiplerinin oğlu Hasan Yavuz'un ölümü üzerine Giresun Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan ceza soruşturmasında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği ve anılan karara yapılan itirazın Ordu Ağır Ceza Mahkemesince reddedilmesiyle bireysel başvuru yapıldığı ancak bireysel başvuru yapılmasından sonra başvuru sahiplerinin Giresun Cumhuriyet Başsavcılığına sunduğu yeni bir dilekçe üzerine Ceza İnfaz Kurumu birinci müdürü, Ceza İnfaz Kurumu ikinci müdürü ve başvuru sahiplerinin oğlu hakkında "Hücrede kalabilir." raporu veren doktor hakkında ceza soruşturması başlatıldığı ve akabinde kamu davası açıldığı, açılan kamu davasında Giresun 3.

Asliye Ceza Mahkemesince beraat kararı verildiği, söz konusu kararın başvuru tarafından temyiz edildiği ve temyiz incelemesinin Yargıtayda devam ettiği görülmektedir.

47. Belirtilen hususlar dikkate alındığında başvuru, her ne kadar oğullarının ölümü üzerine Giresun Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan 2013/7344 sayılı soruşturma neticesinde verilen kovuşturmayla yer olmadığına dair karardan sonra bireysel başvuruda bulunmuş ise de 24/6/2014 tarihinde Giresun Cumhuriyet Başsavcılığına yeni bir dilekçe sunmaları üzerine Ceza İnfaz Kurumu birinci müdürü, Ceza İnfaz Kurumu ikinci müdürü ve başvuru oğullarının hakkında "hücrede kalabilir." raporu veren doktor hakkında açılan kamu davasının henüz kesinleşmemiş olduğu, başvuru bireysel başvuru aşamasında ileri sürdüğü ihlal iddialarının Giresun 3. Asliye Ceza Mahkemesinde görülen kamu davası ile yakından ilgili olduğu, bu nedenle Anayasa Mahkemesinin somut olayı bir bütün olarak değerlendirmesinin bu aşamada mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan nedenlerle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasını içeren başvurunun, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine yönelik iddianın *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından başvuru yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 15/6/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Rıdvan GÜLEÇ